

Autoreferat

1. **Imię i Nazwisko:** Dorota Elżbieta Strus.
2. **Posiadane dyplomy, stopnie naukowe – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej:** Absolwentka Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie, kierunek prawo, stopień magistra uzyskany w 1994 roku na podstawie pracy magisterskiej: Prawno-organizacyjne aspekty funkcjonowania notariatu w Polsce. Dyplom doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce, uzyskany 21 kwietnia 2004 roku na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego, na podstawie dysertacji doktorskiej: *Zadania i organizacja administracji rządowej w Polsce w zakresie ochrony środowiska*. Praca doktorska napisana pod kierunkiem prof. zw. dr hab. Eugeniusza Zielińskiego.
3. **Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych:**

1997-2004: asystent w Instytucie Zarządzania Wydziału Humanistycznego Wyższej Szkoły Rolniczo-Pedagogicznej w Siedlcach.

Od 2004 roku jako adiunkt w Instytucie Administracji, Samorządu i Prawa Wydziału Zarządzania Akademii Podlaskiej w Siedlcach (obecnie Wydziału Nauk Ekonomicznych i Prawnych Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach).
4. **Wskazane osiągnięcia wynikające z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 ze zm.):**
 - a) **Tytuł osiągnięcia naukowego:** „*Polityka ekologiczna Polski po akcesji do Unii Europejskiej*”.
 - b) **Autor, tytuł publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa:** Dorota Elżbieta Strus, „*Polityka ekologiczna Polski po akcesji do Unii Europejskiej*”, Oficyna Wydawnicza Aspra-JR, Warszawa 2016, ss. 306, ISBN 978-83-7545-686-8
 - c) **Omówienie celu naukowego w/w pracy i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania:**

Monografia pt.: „*Polityka ekologiczna państwa po akcesji do Unii Europejskiej*” posiada charakter kompleksowej analizy, uwzględniającej złożony proces kształtowania i realizacji polityki państwa w zakresie ochrony środowiska po uzyskaniu przez Polskę statusu pełnoprawnego członka Unii Europejskiej.

Rozwój polityki ekologicznej Polski po akcesji do Unii Europejskiej ewoluował w kierunku rozwiązań systemowych, ekologizacji polityk sektorowych państwa, a przede wszystkim wiązał się z procesem kształtowania podstaw prawnych i instrumentów umożliwiających skuteczną realizację wielu celów o priorytetowym znaczeniu.

Podjęcie problematyki, jaką jest polityka ekologiczna Polski po akcesji do Unii Europejskiej wynikało z kilku przesłanek. Po pierwsze polityka ekologiczna Polski po akcesji do Unii Europejskiej odzwierciedla istotną rolę i zadania podejmowane przez państwo i jego instytucje w celu zapewnienia rozwoju gospodarczego w zgodzie i z poszanowaniem zasady zrównoważonego rozwoju oraz z uwzględnieniem potrzeb przyszłych pokoleń, szczególnie w dobie gwałtownego przyspieszenia cywilizacyjnego, skutkującego wzrostem zagrożeń środowiskowych (np. zmiany klimatu, problem zaniku bioróżnorodności i zmniejszania się naturalnych zasobów energetycznych). Należy zauważyć, że polityka ekologiczna Polski w badanym okresie jest determinowana przede wszystkim regulacjami prawnymi Unii Europejskiej oraz koniecznością wprowadzania systemowych rozwiązań o charakterze instytucjonalnym, które mają na celu odzwierciedlać realizację zasad i priorytetów polityki ekologicznej Unii Europejskiej. Po drugie w literaturze politologicznej nie ukazała się dotychczas monografia, która podejmowałaby analizę polityki ekologicznej Polski po akcesji do Unii Europejskiej. Zasadniczym zamiarem opracowania było przedstawienie analizy politologicznej w odniesieniu do polityki ekologicznej, jako jednej z polityk szczegółowych państwa po akcesji do Unii Europejskiej.

Po trzecie o wyborze tematu zdecydowały również zainteresowania autorki, które są związane z problematyką ochrony środowiska w kontekście działalności administracji publicznej.

Głównym założeniem w pracy jest pogląd, że polityka ekologiczna państwa posiada kluczowe znaczenie z punktu widzenia racjonalnego i odpowiedzialnego użytkowania zasobami środowiska, zapewniając tym samym poprawę jakości poszczególnych jego sektorów. Jest to możliwe wskutek doskonalenia wielu instrumentów polityki ekologicznej oraz dzięki aktywnej współpracy międzynarodowej, jak również sprawnej kontroli w zakresie

przebiegu jej realizacji. Zakres chronologiczny opracowania obejmuje politykę ekologiczną Polski od czasu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej do 2015 roku.

Głównym celem pracy jest analiza wpływu procesów integracyjnych na formułowanie zakresu, celów i zadań polityki ekologicznej Polski po akcesji do Unii Europejskiej.

Cele szczegółowe dotyczą wskazania i opisanie istniejących rozwiązań konstytucyjnych, uzupełnionych licznym ustawodawstwem zwykłym w odniesieniu ochrony środowiska jako całości oraz do poszczególnych jego sektorów, w tym także w zakresie wpływu regulacji prawnych Unii Europejskiej w dziedzinie ochrony środowiska na kształt krajowego porządku prawnego w ochronie środowiska. Drugim celem związanym z problematyką realizacji polityki ekologicznej jest wskazanie pozycji ustrojowej i zakresu właściwości podmiotów polityki ekologicznej, reprezentujących sektor rządowy i pozarządowy oraz wykorzystywanych w ich działalności instrumentów. Kolejnym celem jest próba oceny skuteczności polityki ekologicznej w kontekście przyjmowanych i realizowanych dokumentów planistycznych oraz wybranych instrumentów prawnych, administracyjnych i ekonomicznych po akcesji do Unii Europejskiej.

Weryfikacji poddano trzy hipotezy badawcze:

Po pierwsze, polityka ekologiczna Polski po akcesji do Unii Europejskiej ewoluuje, uwzględniając uwarunkowania zewnętrzne, skutkując zmianą jej dotychczasowych priorytetów i przeorientowania w kierunku polityki opartej na koncepcji zrównoważonego rozwoju szczególnie pod wpływem procesów związanych z transformacją systemową w kontekście zarówno przeobrażeń ustrojowo-politycznych, jak i procesów integracyjnych z Unią Europejską.

Po drugie, polityka ekologiczna wymaga spójności i podejmowania skoordynowanych działań na wszystkich szczeblach struktury organizacyjnej państwa. Wiąże się to przede wszystkim z przemyślanym, a nie przypadkowym podziałem zadań i kompetencji w obrębie organów administracji publicznej w zakresie ochrony środowiska oraz z wdrażaniem instrumentów prawnych, administracyjnych i społecznych, które pozwolą na skuteczną realizację zadań i celów wynikających z polityki ekologicznej w odniesieniu do wszystkich sektorów środowiska.

Po trzecie, polityka ekologiczna Polski w badanym okresie wskazuje na poprawę stanu gospodarowania w wielu sektorach środowiska. Procesy integracyjne implikują aktywność publiczną instytucji państwa w sferze ustawodawczej, organizacyjnej i instytucjonalnej w ochronie środowiska.

W pracy wykorzystane zostały następujące metody badawcze. Po pierwsze została zastosowana metoda prawno-instytucjonalna, która pozwoliła na przeanalizowanie wielu regulacji prawnych, w tym przepisów konstytucyjnych dotyczących ochrony środowiska, stanowiących kluczowe instrumentarium realizacji polityki ekologicznej państwa. Po drugie została wykorzystana również metoda porównawcza (komparatystyczna) w odniesieniu do analizy podstaw normatywnych polityki ekologicznej. Pozwoliła ona na wykazanie podobieństw i różnic w procesie stosowania regulacji prawnych Unii Europejskiej w ochronie środowiska.

Zastosowanie metody czynnikowej w odniesieniu do analizy uwarunkowań polityki ekologicznej pozwoliło wykazać wpływ współczesnych zagrożeń ekologicznych na działania podejmowane przez społeczność międzynarodową, znajdujących umocowanie w wielu dokumentach, deklaracjach i aktach prawa międzynarodowego w zakresie ochrony środowiska. Metoda czynnikowa w kontekście analizy procesów, związanych z transformacją systemową okazała się pomocna w ustaleniu zmian, dokonujących się w ustawodawstwie środowiskowym oraz zmian w zakresie modelu organizacyjnego ochrony środowiska. Zmiany te były podyktowane koniecznością wdrażania i realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju.

Z kolei metoda prognostyczna pozwoliła wskazać perspektywy polityki ekologicznej Polski po akcesji do Unii Europejskiej w zakresie określenia nowych priorytetów i kierunków jej ewolucji na podstawie analizy kluczowych dokumentów stanowiących podstawę realizacji przez państwo polityki ekologicznej oraz na sformułowanie wniosków krytycznie oceniających realizację polityki ekologicznej. Rozważania dotyczące stanu gospodarowania zasobami środowiska w Polsce po akcesji do Unii Europejskiej zostały podjęte z wykorzystaniem metody statystycznej na podstawie danych i informacji zawartych w raportach Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Głównego Urzędu Statystycznego oraz raporcie sporządzonym przez OECD w 2015 roku, który był pierwszym raportem oceniającym stan i zasoby środowiska po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej.

Zastosowanie metody statystycznej pozwoliło stwierdzić na postępujący proces poprawy stanu gospodarowania niektórymi zasobami środowiska.

W pracy zastosowano następujące techniki badawcze: analizę stanu literatury oraz technikę danych statystycznych.

Przyjęte w pracy metody badawcze oraz cele miały wpływ na strukturę pracy.

Struktura opracowania obejmuje pięć rozdziałów.

Rozdział pierwszy zatytułowany: „**Istota, specyfika i zakres polityki ekologicznej**” podejmuje analizę wskazującą na kształtowanie się poglądów doktryny w odniesieniu do definiowania polityki ekologicznej. W tej części podjęto również wyjaśnienie kluczowych pojęć takich jak środowisko i ochrona środowiska. Dalsze rozważania dotyczą procesu wyodrębniania się polityki ekologicznej jako jednej z polityk sektorowych państwa z uwzględnieniem jej specyfiki i wyjaśnieniem kluczowych zasad na jakich opiera się polityka ekologiczna państwa. W związku z powyższym podjęto tutaj próbę określenia jej charakteru wyodrębniając bierną i aktywną politykę ekologiczną. Analizując kwestie dotyczące zakresu polityki ekologicznej podjęto rozważania w kierunku omówienia jej zakresu przedmiotowego, co pozwoliło z kolei na dokonanie jej sklasyfikowania na: politykę w zakresie ochrony przyrody, politykę w zakresie ochrony powietrza i ochrony klimatu, politykę w zakresie gospodarowania zasobami wodnymi, politykę w zakresie ochrony powierzchni ziemi, oraz na politykę w zakresie gospodarowania odpadami. Punktem wyjścia było określenie konstrukcji dokumentu jakim jest polityka ekologiczna państwa i trybu jej przyjmowania na podstawie przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska. Należy zauważyć, że w trakcie obowiązywania polityki ekologicznej państwa na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy do 2016 roku na skutek nowelizacji przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska, jaka została dokonana w 2014 roku usunięto przepisy, które dotyczyły polityki ekologicznej państwa, uznając, że jest to ostatni tego typu dokument. W ocenie autorki powoływanie się na przepisy, które zostały uchylone znajduje uzasadnienie z dwóch powodów. Pierwszy jest związany z faktem, że podstawa prawna uległa zmianie w trakcie obowiązywania tego dokumentu. Drugi natomiast wynika z przyjętej cezurę opracowania.

W rozdziale drugim zatytułowanym: „**Uwarunkowania polityki ekologicznej Polski po akcesji do Unii Europejskiej**” przedmiotem analizy jest wskazanie najpoważniejszych problemów ekologicznych z jakimi zmagają się współczesny świat, które

postępują sukcesywnie, wywierając negatywny wpływ na stan i zasoby przyrodnicze środowiska. Kolejnym obszarem analizy tej części opracowania jest omówienie szeregu inicjatyw podejmowanych przez społeczność międzynarodową na rzecz ochrony i poprawy stanu gospodarowania zasobami środowiska. Ważnym zagadnieniem podjętym w tym rozdziale opracowania jest transformacja systemowa w kontekście przeobrażeń prawno-ustrojowych, jakie dokonały się w Polsce po 1989 roku oraz w kontekście procesów integracyjnych związanych z uzyskaniem przez Polskę statusu pełnoprawnego członka Unii Europejskiej. Analiza wyżej wymienionych czynników warunkujących zakres i cele i priorytety przyszłej polityki ekologicznej dotyczyła również koncepcji zrównoważonego rozwoju. Idea zrównoważonego rozwoju została poddana analizie w kontekście jej genezy, definiowania oraz w kontekście procesu wdrażania polityki ekologicznej Polski. W ostatniej części tego rozdziału rozważania dotyczą ewolucji polityki ekologicznej Unii Europejskiej ze wskazaniem jej podstaw traktatowych, kluczowych zasad oraz programów działania Unii Europejskiej w dziedzinie ochrony środowiska. Zwrócono również uwagę na ważne dokumenty strategiczne podejmowane na poziomie Unii Europejskiej, które stanowią podstawę do wyznaczania kluczowych celów priorytetowych w unijnej polityce ochrony środowiska.

W rozdziale trzecim zatytułowanym: „**Podstawy normatywne polityki ekologicznej Polski po akcesji do Unii Europejskiej**” analizie został poddany prawny model ochrony środowiska w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem przepisów Konstytucji RP. W kontekście omówienia systemu prawnego ochrony środowiska w Polsce zwrócono uwagę na źródła prawa środowiskowego, wyodrębniając z nich ustawę Prawo ochrony środowiska i zwracając uwagę na jej rangę i charakter w analizowanym systemie przepisów prawa ochrony środowiska. Przeprowadzono również rozważania na temat zasad na jakich opiera się prawny model ochrony środowiska. W ostatniej części rozdziału analizie poddano najważniejsze regulacje sektorowe ochrony środowiska

Przedmiotem analizy **w rozdziale czwartym** zatytułowanym: „**Realizacja polityki ekologicznej Polski po akcesji do Unii Europejskiej**” jest wskazanie podmiotów polityki ekologicznej, poczynsz od omówienia roli Sejmu, naczelnych i centralnych organów administracji rządowej oraz organów administracji samorządowej usytuowanych na szczeblu gminy, powiatu i województwa samorządowego w kontekście ich zadań i kompetencji. W odniesieniu do podmiotów polityki ekologicznej zwrócono również uwagę na podmioty sektora pozarządowego określając ich pozycję ustrojową oraz katalog ustawowych uprawnień

realizowanych w procesach decyzyjnych związanych z ochroną środowiska. Począwszy od wskazania uprawnień w zakresie wnoszenia uwag i wniosków po uprawnienia w zakresie udziału w postępowaniach dotyczących ochrony środowiska. Warunkiem realizacji polityki ekologicznej są liczne instrumenty o charakterze administracyjnym i ekonomicznym. Analiza bezpośrednich (administracyjnych) instrumentów polityki ekologicznej pozwoliła wskazać na obowiązujące ograniczenia w korzystaniu z zasobów środowiska w postaci nakazów, zakazów, określanych w drodze decyzji administracyjnych. Natomiast analiza instrumentów pośrednich (ekonomicznych) pozwoliła z kolei wykazać, że w związku z realizacją funkcji prewencyjnych (np. opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska) oraz czysto represyjnych (np. administracyjne kary pieniężne), państwo w ramach prowadzonej polityki ekologicznej może za pośrednictwem tych instrumentów stymulować pożądane zachowania względem środowiska. Ostatnia część rozdziału traktuje o problemie skuteczności polityki ekologicznej. Prowadzone wywody pozwoliły na wskazanie kilku kluczowych płaszczyzn, które osłabiają skuteczność polityki ekologicznej. Dotyczą one np. nieczytelnego i nieprecyzyjnego podziału kompetencji pomiędzy podmiotami polityki usytuowanymi w strukturze organów administracji publicznej oraz są związane z nieracjonalnym podejściem ustawodawcy w przedmiocie kreowania rozwiązań zawartych w przepisach środowiskowych.

Piąty rozdział opracowania zatytułowany: „**Perspektywy polityki ekologicznej Polski po akcesji do Unii Europejskiej**” składa się z trzech części. W pierwszej części zostały poddane analizie nowe priorytety polityki ekologicznej warunkowane procesami akcesyjnymi i koniecznością wdrażania zrównoważonej polityki rozwoju. Wynikają one z kluczowych dokumentów strategicznych oraz z planów i programów, które są podstawą realizacji polityki rozwoju w perspektywie średnio i długookresowej i mają istotne znaczenie z punktu widzenia realizacji polityki ekologicznej. Analiza ta pozwoliła jednocześnie określić obszary polityki, które wymagają wielu zmian i usprawnień o charakterze prawnym, instytucjonalnym oraz ekonomicznym. W drugiej części przedmiotem analizy jest problematyka dotycząca poprawy stanu gospodarowania zasobami środowiska. Pozwoliła ona na podstawie dostępnych danych (raportów, sprawozdań) dostrzec pozytywne skutki wdrażania unijnego ustawodawstwa i rozwiązań instytucjonalnych służących w konsekwencji poprawie stanu zasobów środowiska. Ostatnia część rozdziału traktuje o kierunkach ewolucji polityki ekologicznej Polski po akcesji do Unii Europejskiej. Podjęta w tym miejscu analiza umożliwiła dokonać oceny w zakresie ewoluowania polityki ekologicznej pod kątem zbieżności jej celów i priorytetów z polityką ekologiczną Unii Europejskiej. Ponadto

pozwołała ona w ocenie autorki opracowania sformułować nowe brzmienie polityki ekologicznej.

Należy podkreślić, że procesy związane z transformacją ustrojową oraz konieczność przeorientowania dotychczasowego scentralizowanego modelu zarządzania gospodarką w kierunku stworzenia mechanizmów rynkowych, a następnie procesy integracyjne i w konsekwencji akcesja Polski do Unii Europejskiej zapoczątkowały zmiany w kierunku zmniejszania negatywnych oddziaływań na środowisko i uznaniu racji gospodarczych i społecznych jako równorzędnych z racjami środowiskowymi. Kilkunastoletni okres członkostwa Polski w Unii Europejskiej w znacznej mierze przyczynił się do poprawy stanu środowiska i realizacji idei zrównoważonego rozwoju, czego potwierdzeniem jest wielkość wykorzystanych środków unijnych na realizację projektów ekologicznych. Ponadto na co zwrócono uwagę w raporcie ekologicznym OECD z 2015 roku dokonanie przez Polskę imponujących wysiłków w dziedzinie transpozycji ustawodawstwa środowiskowego Unii Europejskiej. Niemniej w dalszym ciągu dużym wyzwaniem jest proces jego wdrażania, chociażby w zakresie gospodarki wodnej i gospodarki odpadami, bowiem są to obszary, na co zwracano uwagę w opracowaniu wymagające jeszcze wielu usprawnień. Formułując wnioski będące następstwem przeprowadzonej w opracowaniu analizy polityki ekologicznej Polski po akcesji do Unii Europejskiej należy zwrócić uwagę na kilka kwestii. Wydaje się, że realizacja w Polsce polityki ekologicznej w zgodzie i z poszanowaniem koncepcji zrównoważonego rozwoju posiada podstawy, wynikające po pierwsze z Konstytucji RP, której przepisy należy uznać za znaczący postęp w jej kształtowaniu oraz z dokumentów o charakterze strategicznym, które wyznaczają kierunek prowadzenia zrównoważonej polityki rozwoju. Należy mieć na uwadze przede wszystkim dwie strategie rozwoju Polski, które zostały przyjęte przez Radę Ministrów w 2012 roku, a mianowicie Strategię Rozwoju Kraju do 2020 roku oraz długookresową Strategię Rozwoju Kraju do 2030 roku, określaną mianem trzeciej fali nowoczesności, oraz kluczową obecnie dla realizacji polityki ekologicznej strategię: „Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko”. W mojej ocenie koncepcja zrównoważonego rozwoju nakazująca uwzględniać racje środowiskowe na równi z racjami społecznymi i ekonomicznymi nie spełnia tego wymogu. Przeprowadzone w opracowaniu rozważania potwierdziły, że o ile można zauważyć pozytywny trend skutkujący kompatybilnością racji środowiskowych i racji społecznych w polityce ekologicznej z uwagi na rozwinięte ustawodawstwo ochronne uwzględniające szeroko rozumiany udział społeczny w ochronie środowiska, o tyle racje ekonomiczne doznają pewnych ograniczeń z uwagi na

niewystarczające działania podejmowane przez państwo w zakresie chociażby korzyści ekonomicznych dla podmiotów sektora prywatnego i publicznego uczestniczących w systemie EMAS. Pożądanym wydaje się również wzmocnienie działań w kierunku prowadzenia polityki innowacyjności powiązanej z wdrażaniem ekologicznych technologii opartych na osiągnięciach nauki, a przede wszystkim znacznie większym powiązaniem przemysłu i nauki. Konieczność unaukowania polityki ekologicznej jest bowiem istotna z punktu widzenia tworzenia i realizacji strategii trwałego rozwoju. Na uwagę zasługuje wdrożony przez Ministerstwo Środowiska program wspierający ekoinnowacyjność - GreenEvo¹ Akcelerator Zielonych Technologii, DesignEvo Działania te są kluczowe z punktu widzenia przechodzenia do efektywnej zasobowo i niskoemisyjnej gospodarki, która została uznana za jeden z ważniejszych priorytetów polityki rozwoju Unii Europejskiej, realizowanej na podstawie dokumentu: Europa 2020-strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu, który mocno akcentuje wzrost znaczenia wiedzy i innowacyjności.

W całym badanym okresie prowadzenia polityki ekologicznej przez państwo podejmowane działania można określić jako względnie skuteczne. Świadczy o tym zmniejszenie presji i negatywnego oddziaływania na środowisko, poprawa jego wskaźników oraz zwiększenie stopnia racjonalności w odniesieniu do gospodarowania zasobami środowiska. Ten pozytywny trend, któremu towarzyszy stopniowe wdrażanie koncepcji zrównoważonego rozwoju może zostać wyhamowany z co najmniej dwóch powodów. Pierwszy z nich dotyczy rezygnacji z dalszego opracowywania kluczowego dokumentu o charakterze strategicznym jakim jest polityka ekologiczna państwa. Przypomnę, że polityka ekologiczna na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 to ostatni tego typu dokument. Drugi powód to wyłączenie resortu środowiska z odpowiedzialności związanej z kształtowaniem i realizacją polityki ekologicznej i powierzenie jej resortowi gospodarki, w związku z realizacją strategii: „Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko”. W mojej ocenie na podstawie przeprowadzonej analizy dokumentów nie wynika, że rezygnacja powyższa przyniosła oczekiwane zmiany związane z likwidacją powtarzania takich samych celów, w wielu innych dokumentach strategicznych, poza polityką ekologiczną państwa. Tytułem

¹ GreenEvo jest marką, która umożliwia wybranym polskim małym i średnim przedsiębiorstwom w ramach wsparcia rządowego dostęp do szkoleń, analiz rynkowych, misji handlowych w celu promowania eksportu ich własnych technologii środowiskowych. W 2013 roku program obejmował 40 firm, działających w obszarach związanych ze środowiskiem i klimatem, które odnotowały zwiększenie eksportu o ponad 50%, obrotu o około 36% a 40% z nich stworzyło nowe miejsca pracy. Przedsiębiorstwa są wybierane przez gremium, któremu przewodniczy Minister Środowiska, źródło, Przegląd Ekologiczny Polski, Raport OECD 2015).

przykładu należy wskazać na wynikający z treści Strategii Rozwoju Kraju 2020 cel II. 6, określony jako bezpieczeństwo energetyczne i środowisko, który pokrywa się z celem określonym w kluczowej dla polityki ekologicznej strategii: „Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko”. Niekonsekwencją można też nazwać wyłączenie niektórych obszarów dotychczas istotnych i ujmowanych w polityce ekologicznej i co więcej wymagających, jak podniesiono w opracowaniu zintensyfikowanych działań takich jak ochrona powietrza czy hałas. Sytuacja ta powoduje, że możemy mieć do czynienia z chaotyczną, pozbawioną znamion kompleksowości polityką państwa w ochronie środowiska, którą dodatkowo osłabia chaos prawny, bowiem z jednej strony faktem jest wyłączenie ministra środowiska z procesu kreowania i prowadzenia polityki ekologicznej, z drugiej natomiast faktem jest, że znowelizowana ustawa o działach administracji rządowej, nakazuje traktować ministra środowiska w dalszym ciągu, jako organ odpowiedzialny za prowadzenie polityki w zakresie działów którymi kieruje, a mianowicie działu środowisko i gospodarka wodna. Wskazane czynniki w mojej ocenie uprawniają do postawienia pytania: Co dalej z polityką ekologiczną? oraz poddania weryfikacji zaproponowanej przez autorkę w rozdziale I opracowania definicji polityki ekologicznej. Przeprowadzona analiza w ocenie autorki uprawnia do zawężenia jej zakresu przedmiotowego (do polityki klimatycznej i polityki w zakresie różnorodności biologicznej).

W polskiej literaturze politologicznej brak jest opracowania, które w sposób kompleksowy podejmowałoby problematykę polityki ekologicznej po akcesji do Unii Europejskiej. Takie ujęcie miało na celu wniesienie wkładu naukowego do badań politologicznych w tej dziedzinie.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych (Działalność naukowo-badawcza):

Po uzyskaniu w 2004 roku stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce moje zainteresowania naukowe zaczęły koncentrować się wokół następujących problemów badawczych:

1. Funkcjonowanie administracji samorządowej i jej miejsce w systemie ustrojowym państwa.
2. Administracja ochrony środowiska

3. Społeczne aspekty ochrony środowiska. Partnerstwo w sferze publicznej dotyczące współdziałania jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi w zakresie wykonywania zadań publicznych i kreowania lokalnej polityki ochrony środowiska.

Na mój dorobek naukowy składają się 3 monografie, ponad 40 publikacji, w tym artykuły w zeszytach naukowych, opracowania w recenzowanych monografiach, oraz współredakcje naukowe opracowań monograficznych. Działalność naukowo-badawcza dotycząca instytucji samorządu terytorialnego jest w szczególności osadzona na problemach ustrojowych administracji samorządowej w Polsce i jej miejsca w strukturze organów administracji publicznej. Warto podkreślić, że ukształtowany w Polsce model samorządu terytorialnego jest instytucją stale się rozwijającą, co niewątpliwie wiąże się z pojawianiem coraz to nowych obszarów będących przedmiotem działalności administracji publicznej. Należy wskazać, że samorząd terytorialny jako jedna ze struktur administracji publicznej oparta na zasadzie decentralizacji władzy państwowej stała się kluczowym podmiotem uczestniczącym w sprawowaniu władzy państwowej. W tym kontekście analizie poddano instytucję samorządu terytorialnego w systemie administracji publicznej, wskazując na te czynniki, które determinują kształt administracji publicznej (w tym administracji samorządowej) i na te cechy, które stanowią o jej istocie i znaczeniu (**„Instytucja samorządu terytorialnego w systemie administracji publicznej”**, artykuł w opracowaniu zbiorowym: Teoria Instytucji Prawa Administracyjnego, Polska Akademia Nauk, Paryż 2011, s. 195-203., ISBN 978-83-61236-21-4). Odrodzony w latach 90 tych ubiegłego wieku w Polsce samorząd terytorialny bardzo silnie nawiązywał do tradycji i modelu samorządu, jaki obowiązywał w okresie międzywojennym. Fakt odzyskania przez Polskę niepodległości był poważnym impulsem do zintensyfikowania wysiłków w kierunku tworzenia nowego modelu administracji publicznej, w tym także administracji samorządowej. Powyższe zagadnienie jest przedmiotem rozważań w artykule: **„Ewolucja samorządu terytorialnego w Polsce - teorie, modele i uwarunkowania prawno-ustrojowe”** [w:] Administracja, Samorząd, Prawo, redakcja naukowa Dorota Strus, Anna Duk-Majewska, Księga Jubileuszowa z okazji dziesięciolecia funkcjonowania Instytutu Administracji, Samorządu i Prawa Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, Wydawnictwo Oficyna Wydawnicza Aspra-JR, Warszawa 2014, s. 333-345.: ISBN 978-83-7545-567-0 oraz w artykule: **„Tradycje samorządu terytorialnego w Polsce”**, Przewodnik Samorządowy, Miesięcznik Samorządu Terytorialnego, Styczeń/Luty 2008 Nr 1/2, (9/10), s. 22-25. Kilkudziesięcioletni okres

funkcjonowania w Polsce administracji samorządowej wydaje się być okazją do pewnych refleksji i podsumowań. Zakończony w 1998 roku w Polsce II etap decentralizacji administracji publicznej skutkował utworzeniem samorządu terytorialnego na szczeblu powiatów i województw. Proces związany z wyodrębnianiem z systemu organów terenowych powiatów i nadaniem im samorządowego charakteru został omówiony w artykule **„Powiat jako szczebel pośredni w systemie administracji publicznej”** (artykuł opublikowany w Zeszytach Naukowych Akademii Podlaskiej Nr 82 Seria: Administracja I Zarządzanie (9), 2009, s. 87-97, ISSN 1730-5306). Z kolei kwestie dotyczące powołania samorządu wojewódzkiego i roli jaką pełni ten szczebel podziału terytorialnego państwa w kontekście procesów związanych z regionalizacją i kształtowaniem polityki rozwoju regionalnego zostały wskazane w artykule: **„Samorząd województwa i jego rola w kreowaniu polityki rozwoju regionalnego”**, s. 387-395.: [w:] Księga Jubileuszowa z okazji dziesięciolecia funkcjonowania Instytutu Administracji, Samorządu i Prawa, Warszawa 2014, ISBN 978-83-7545-567-0.

W analizowanym obszarze badawczym przedmiotem moich naukowych rozważań uczyniłam instytucję powiązaną z działalnością samorządu terytorialnego, jaką jest Samorządowe Kolegium Odwoławcze, wskazując na początkowe jej związanie zarówno organizacyjne, jak również finansowe z samorządem terytorialnym ale jednocześnie podkreślając, że powołanie jej do życia było jedną z poważniejszych zdobyczy przemian ustrojowych, które nastąpiły w Polsce, w związku z restytuowaniem administracji samorządowej (**„Status prawny i rola samorządowych kolegiów odwoławczych w Polsce”** artykuł w opracowaniu zbiorowym [w:] Dziesięć lat reformy ustrojowej administracji publicznej w Polsce, Wyd. Wolters Kluwer, 2009, s. 519-532., ISBN 978-83-7601-323-7).

Wskazany obszar badawczy koresponduje z problematyką zmieniających się uwarunkowań prawnych w kontekście określenia statusu prawnego pracowników samorządowych w Polsce (**„Pozycja ustrojowa pracowników samorządowych w Polsce”**: artykuł w opracowaniu zbiorowym: Samorząd terytorialny w Polsce i w Europie. Doświadczenia i dylematy dalszego rozwoju, Bydgoszcz 2009, s. 315-331, ISBN 978-83-89914-25-5, oraz artykuł **„Pozycja prawna pracowników samorządowych w Polsce”**, Roczniki Wyższej Szkoły Biznesu i Administracji w Łukowie Nr 4/2008, s. 351-362.; ISSN 1734-9109.

Kluczowym obszarem badawczym jest problematyka związana z administracją ochrony środowiska. Szczególne miejsce zajmuje analiza zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego w ochronie środowiska. Rozważania w tym zakresie zostały podjęte na tle zmieniających się uwarunkowań o charakterze zewnętrznym i wewnętrznym. Dotyczą one przede wszystkim zmian w podziale zadań i kompetencji organów administracji ochrony środowiska. Wskazany obszar badawczy uwzględnia również niektóre instrumenty o charakterze administracyjnym, wykorzystywane w działalności organów administracji ochrony środowiska zwracając również uwagę na prawne aspekty ochrony środowiska w Polsce. Kwestie te zostały podjęte w artykule **„Akty prawne regulujące ochronę środowiska”** w opracowaniu zbiorowym: *Studia nad ustrojoznawstwem i administracją*. Księga Jubileuszowa Profesora Michała Teofila Staszewskiego, Siedlce 2007, s. 159-170, ISBN 978-83-7051-419-8. **„Przepisy prawa ochrony środowiska jako bariera dla procesów innowacyjnych”** [w:] *Innowacje, a konkurencyjność gospodarki*, Siedlce 2007, s. 86-99, ISSN 0860-2719. **„Prawno-organizacyjne uwarunkowania oceny oddziaływania na obszar Natura 2000 na tle postanowień Dyrektywy Siedliskowej”**, artykuł w opracowaniu zbiorowym *Problemy wdrażania systemu Natura 2000 w Polsce*, Szczecin-Łódź-Poznań 2013, s. 423-433, ISBN 978-83-89696-66-5. **„Ewolucja przepisów prawnych w zakresie ocen oddziaływania na środowisko”**, artykuł w opracowaniu zbiorowym: *„Ocena modelu prawnego organizacji ochrony środowiska w Polsce i na Słowacji*, Rzeszów 2012, s. 424-436, ISBN 978-83-61441-99-1; artykuł został również opublikowany w wersji angielskiej **„EVOLUTION OF ENVIRONMENTAL IMPACT ASSESSMENT”** w monografii: *„Assessment of legal model of environmental protection in Poland and Slovakia*, Publisher EQUILIBRIA, 2013, s. 383-394, ISBN 978-80-8143-131-9. **„Some aspects of Organizational Structure of Environment Poland** [w:] *Tiesiska Politika Sabiedribas attistibai*, Ryga 2014, s. 22-27, ISBN 978-9984-793-55-9. **„Local and Regional Programmes of the Environmental Policy”** [w:] *Drosibas nostiprinanas aktualas problemas: politiske, socialie, tiesiske aspecti. Topical problems of Security Reinforcement: Political, Social, Legal Aspects*, Riga Stradina Universitate, Riga 2015, s. 47-53. ISBN 978-9984-793-72-6. **„Local programmes of environmental as the examples of instruments implementing the environmental policy”** [w:] *Local Government in Selected Central and Eastern European Countries Experiences, Reforms and Determinants of Development* (artykuł otrzymał pozytywną recenzję i został przekazany do publikacji w 2016 roku).

Analiza instrumentów prawnych i administracyjnych ochrony środowiska została uzupełniona omówieniem instytucji zajmującej kluczowe miejsce w kontekście finansowania przedsięwzięć w ochronie środowiska. Została ona podjęta w *„Instytucjonalne aspekty finansowania ochrony środowiska w Polsce”*, ACTA UNIVERSITATIS BRUNENSIS IURIDICA No 337 Dny prava-2008-Days of Law, 2. Rocznik międzynarodni konferencie poradane Právnickou facultou Masarykovy univerzity, masarykova univerzita Brno 2008, s. 339-347, ISBN 978-80-210-4733-4. *„Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej jako instytucja finansująca przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska”* [w:] Rola samorządu terytorialnego w prawnym systemie ochrony środowiska, redakcja naukowa J. Bucieńska, D. Strus, R. Stec, Wydawnictwo Oficyna Wydawnicza Aspra-JR, Warszawa 2008, s. 185-201, ISBN 978-83-7545-046-0.

Badania w zakresie funkcjonowania administracji publicznej w ochronie środowiska obejmują kwestie zadań i kompetencji organów administracji ochrony środowiska. Dotyczą one w szczególności administracji samorządowej. Problematyka dotycząca zwiększania obszarów zadań realizowanych przez podmioty władzy lokalnej i regionalnej w ochronie środowiska znajduje swoje uzasadnienie w kontekście zasady decentralizacji administracji publicznej. Nie ulega wątpliwości, że powierzanie zadań dotyczących ochrony środowiska jednostkom samorządu terytorialnego jest zasadne z uwagi na szybkie rozpoznanie występujących zagrożeń co z kolei skutkuje podjęciem działań eliminujących lub ograniczających negatywne oddziaływania na stan i zasoby środowiska. Niemniej obserwowane od 2006 roku (w związku z uchwaleniem szeregu ustaw kompetencyjnych) zjawisko przypadkowego rozdziału kompetencji pomiędzy różne organy administracji publicznej należy ocenić negatywnie. Powyższe zagadnienia stały się przedmiotem studiów w opracowaniach zbiorowych i zeszytach naukowych: *„Zadania samorządu terytorialnego w ochronie środowiska”* [w:] Bezpieczeństwo, Integracja, Regionalizacja, Księga Jubileuszowa Prof. Juliana Skrzypa, Wydawnictwo Akademii Podlaskiej w Siedlcach, Siedlce 2006, s. 129-145.; ISBN 83-7051-607-6. *„Zadania gminy w zakresie ochrony środowiska”*, Roczniki Wyższej Szkoły Biznesu i Administracji Nr 3/2007, s. 245-260.; ISSN 1734-9109; *„Ukształtowanie zadań i kompetencji organów administracji samorządowej w ochronie środowiska po reformie ustrojowej państwa”* [w:] Zadania organów administracji rządowej i samorządowej w zakresie ochrony przyrody, gospodarki leśnej, łowieckiej oraz ochrony środowiska; Warszawa 2009, s. 171-183, ISBN 978-83-7545-145-0. *„Zadania realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego w ochronie środowiska”*, artykuł opublikowany w

Administracja Publiczna. Studia krajowe i międzynarodowe National and International Studies PUBLIC ADMINISTRATION, Nr 1(9), Białystok 2012, s. 95-113, ISSN 1730-5306. **„Właściwość organów jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu i funkcjonowaniu niektórych form ochrony przyrody”** [w:] Administracja publiczna a ochrona przyrody. Zagadnienia ekonomiczne, społeczne i prawne, redakcja naukowa: M. Górski, M. Niedziółka, R. Stec, D. Strus, Wydawnictwo Agencja Reklamowo-Wydawnicza Arkadiusz Grzegorzczak, Warszawa 2012, s. 165-175, ISBN 83-86902-18-3.

Należy podkreślić, że problematyka związana ze zmianami w podziale zadań i kompetencji organów administracji ochrony środowiska znajduje uzasadnienie w związku z obserwowaną w Europie tendencją do tworzenia wyspecjalizowanych struktur administracji publicznej w ochronie środowiska. Wyrazem tego było powołanie w 2008 roku na podstawie przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, nowych organów administracji publicznej szczebla centralnego tj. Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i organów szczebla terenowego, (usytuowanych w strukturze organów wojewódzkiej administracji niezespołonej) tj. Regionalnych Dyrektorów Ochrony Środowiska. Powyższe organy zostały przez polskiego prawodawcę włączone do ogólnego katalogu organów ochrony środowiska oraz do katalogu organów ochrony przyrody z myślą o poprawie systemu zarządzania środowiskiem. Materia ta została poddana analizie w opracowaniu zbiorowym, którego ponadto jestem współredaktorem naukowym **„Pozycja ustrojowa i wybrane kompetencje w zakresie ochrony przyrody Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i Regionalnych Dyrektorów Ochrony Środowiska”** [w:] Administracja publiczna- człowiek a ochrona środowiska. Zagadnienia społeczno-prawne, Warszawa 2010, s.372-386, ISBN 978-83-264-0660-7.

Kolejnym obszarem badawczym moich naukowych zainteresowań stanowią społeczne aspekty ochrony środowiska oraz współpraca podmiotów administracji samorządowej z organizacjami pozarządowymi w procesie realizacji zadań publicznych i kreowania lokalnej polityki publicznej w ochronie środowiska. Należy podkreślić, że wskazany obszar koresponduje z problematyką partnerstwa w sferze publicznej. Budowanie relacji pomiędzy sektorem publicznym i sektorem pozarządowym jest istotnym elementem procesu rządzenia, który z całą pewnością przyczynia się do zwiększenia efektywności świadczonych usług publicznych. Analiza społecznych aspektów ochrony środowiska odgrywa kluczową rolę w złożonym procesie zarządzania ochroną środowiska, w którym uczestniczą różne podmioty

życia publicznego. Społeczny udział w ochronie środowiska należy przede wszystkim wiązać z instytucją dostępu do informacji o środowisku oraz z udziałem społeczeństwa w postępowaniach dotyczących ochrony środowiska. Instytucja partycypacji społecznej w ochronie środowiska jest możliwa na etapie planowania i programowania działań przez uprawnione podmioty. Należy podkreślić, że jest ona jednym z kanonów społeczeństwa obywatelskiego i w założeniu powinna służyć realizacji zasady transparentności przy podejmowaniu decyzji w ochronie środowiska przez uprawnione podmioty władzy publicznej. Rozważania w tym zakresie zostały podjęte w kilku opracowaniach: **„Dostęp do informacji publicznej na przykładzie dostępu do informacji o środowisku”** [w:] Przegląd dyscyplin badawczych pokrewnych nauce prawa i postępowania administracyjnego, Wydawnictwo KUL, Lublin 2010, s. 109-121, ISBN 978-83-7702-103-3. **„Instytucja udziału społeczeństwa w postępowaniach z zakresu ochrony środowiska”** [w:] Społeczny wymiar regionalizacji, Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, Siedlce 2013, s. 333-341, ISBN 978-83-7051-8. **„Partycypacja społeczna w ochronie przyrody”** [w:] Prawne aspekty gospodarowania zasobami środowiska, Wydawnictwo Dom Organizatora, Toruń 2015, s. 357-367, ISBN 978-83-72-85-767-5.

Badania w zakresie współpracy pomiędzy podmiotami władzy publicznej i podmiotami pozarządowymi zostały podjęte w **„Aktualne problemy współpracy jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi”** [w:] Internacjonalizacja administracji publicznej, Warszawa 2015, s. 443-451, ISBN 978-83-264-8088-1, ISSN 1897-4392. **„Współdziałanie jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi w procesie kreowania polityki publicznej w ochronie środowiska”** [w:] Partnerstwa w sferze publicznej, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2014, s.179-191, ISBN 978-83-7383-741-6. Podjęte badania wskazują na kluczowe bariery współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego i organizacjami pozarządowymi. Mają one zarówno charakter subiektywny i obiektywny i występują po stronie obydwu podmiotów współpracy. Podjęta analiza pozwoliła uznać współpracę za niezadowalającą. Przeprowadzone badania terenowe (ankietowe skierowane do przedstawicieli administracji samorządowej głównie szczebla gminnego i powiatowego z terenu Siedlec i sąsiadujących gmin i powiatów), przeprowadzone w 2015 roku dotyczące współdziałania administracji samorządowej z przedstawicielami III sektora pomimo wielu wciąż występujących niedoskonałości wskazują na sukcesywną poprawę w zakresie współpracy podmiotów władzy lokalnej i regionalnej z sektorem pozarządowym w przedmiocie świadczenia usług publicznych. Zostały one opublikowane w

artykule: „*Relacje organów jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi w zakresie wykonywania zadań publicznych*” (artykuł otrzymał pozytywną recenzję i został przyjęty do publikacji w Tece Komisji Politologii i Stosunków Międzynarodowych O. L. Polska Akademia Nauk (w załączeniu potwierdzenie przyjęcia artykułu do publikacji). Podniesiona wyżej materia została również podjęta w artykule: „*Wybrane aspekty współpracy jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi*”, który został opublikowany w Zeszytach Naukowych Bezpieczeństwo i Administracja Nr 4(4) Warszawa 2014, s. 66-74, ISSN 2353-8872.

W kontekście rozważań podjętych w opracowaniu monograficznym wskazanym jako główne osiągnięcie naukowe pt: „*Polityka ekologiczna Polski po akcesji do Unii Europejskiej*”, powstał artykuł nt: „*Koncepcja zrównoważonego rozwoju w polityce ekologicznej państwa. Wybrane aspekty*”. Uzyskał on pozytywną recenzję i został przekazany do publikacji w opracowaniu zbiorowym: *Prawo i polityka ochrony środowiska w doktrynie i w praktyce*” (w załączeniu potwierdzenie przyjęcia tekstu do publikacji).